

ÖN ADLAR (SIFATLAR)

Adları **niteleyen** ya da **belirten** sözcüklere **ön ad (sıfat)** denir.

Bir sözcüğün **ön ad (sıfat)** olabilmesi için mutlaka adın önüne gelmeli. Adın önüne geldiği için "**ön ad**" diyoruz.

Ön adlar ikiye ayrılır:

Niteleme Ön Adları: Kendinden sonra gelen adları niteleyen yani varlıkların; kavramların durumlarını, biçimlerini, renklerini... kısaca "**nasıl**" olduklarını" gösteren ön adlardır.

Örnekler:

Rengarenk çiçeklerle süslenmişti sokaklar.

Sesler **hüzünlü** bir şarkı gibiydi.

Uzun bir yolculuğa çıkmışlardı.

SORU1) Aşağıdaki tümcelerde yer alan niteleme ön adlarının (sıfatları) altını çiziniz.

Onu sonsuz bir tutkuyla sevmiştik

Solgun, temiz, küçük bir yüzü vardı.

Küçük ,kara gözlerimiz birbirine değdi.

Bir elektrik akımı geçti minik yüreğimizden.

Kırmızı dolmuştan iner; toprak yolu yürür;

mavi ,demir parmaklıklı kapıdan girer, diye bekledik.

KARIŞTIRMA! Niteleme ön adları ile niteleme belirteçlerini karıştırma!!!

Niteleme sözcükleri **adı** niteliyorsa **ön ad**,

eylemi niteliyorsa **belirteç** olur.

Örnekler:

Güzel insanlar **güzel** konuşur.

Ön ad ad belirteç eylem

Yeşil gözleriyle **yeşil yeşil** bakıyordu.

Hızlı araba **hızlı** gider.

Akıllı insan akıllı davranır.

Boş insanlar **boş** konuşurlar.

Işıl ışıl gözler **ışıl ışıl** parlıyor.

ÖN AD ♥ **Adı sever.**

BELİRTEÇ ♥ **EYLEMi sever.**

Belirtme Ön Adları: Varlıkları işaret, sayı, soru, belgisizlik yönüyle belirten sözcüklerdir. Dörde ayrılır:

1.İşaret Ön Adları: Varlıkları işaret ederek, göstererek belirten ön adlardır. (bu, şu, o, öteki, beriki, öyle, böyle, şöyle) adlara sorular "hangi" sorusuna yanıt verir.

Bu kitabı okudum.

Böyle insanlar olsun.

Öteki arabaya geçin.

Şu kitapları kaldır.

O adam seni sordu.

İşaret ön adıyla işaret adılarını karıştırma. Unutma ön ad olabilmesi için adın önüne gelmesi gerekiyor. Adı işaret etmiyorsa ön ad değildir.

Bunu oku. **Ötekine** geç.

İşaret ön adı işaret adılı

2. Sayı Ön Adları: Varlıkların sayılarını belirten ön adlardır. Dörde ayrılır:

Beş gün , **kırk** yıl , **yirmi** öğrenci (**asıl sayı ön adı**)

ikinci soru ,**dördüncü** kat, **üçüncü** araba (**sıra sayı ön adı**)

ikişer sıra, **birer** dilim, **üçer** soru (**üleştirme sayı ön adı**)

yarım elma, çeyrek saat (**kesir sayı ön adı**)

KARIŞTIRMA!!! "bir" sözcüğü "bir tane" anlamında kullanılmışsa "sayı ön adı"dır, "herhangi" anlamında kullanılmışsa "belgisiz ön ad"dır. "bir" sözcüğü yerine diğer asıl sayıları (iki,üç...) getirebiliyorsak sayı, getiremiyorsak belirtisiz ön addır.

Genç **bir** adam sizi sordu. (**belirtisiz ön ad**)

Orada sadece **bir** gün kaldık. (**sayı ön adı**)

3.Soru Ön Adı: Adları soru yoluyla belirten ön adlardır.

Hangi çantayı aldı?

Kaçıncı sınıfa gidiyor?

Nasıl ev istiyorsunuz?

Kaç gün kalacak?

Ne yöne gitmiş?

Hangisini sordu?

Kaç gidiyorsun?

Nasıl konuşuyor?

Ne aldın?

Bu tümcelerde soru anlamı **ön adla** (sıfatla) sayılmıştır çünkü adın önüne gelmişler ve adı soru yoluyla belirtmişlerdir.

Bu tümcelerde soru anlamı soru ön adıyla sağlanmamıştır. Çünkü adı soru yoluyla belirtmiyorlar. Soru ön adları değildir.

4.Belgisiz Ön Adlar: Varlıkları tam olarak değil de aşağı yukarı belirten ön adlardır. (**Birkaç** öğrenci geldi. **Birçok** okul boyandı. **Her** insan okumalı. **Biraz** ekmek ver. **Bütün** gün çalıştı.

Belgisiz adılarla karıştırma!!!

Birkaçı geldi. **Birçoğu** boyandı. **Herkes** okumalı. **Birazını** ver. (Adı belirtmedikleri için, adın yerine geçtikleri için belgisiz adılardır.)

UNUTMA!!! ön adlar (sıfatlar) asla çekim eki almazlar. Ön ad görevindeki sözcük çekim eki alırsa ad düşer ve ön ad adlaşır.

Genç insanlar bu ülkenin umududur. **Gençler**, bu ülkenin umududur.

Ön ad ad adlaşmış

Soğuk havalar / soğuklar
Çalışkan insanlar/çalışkanlar
Açıkgöz insanlar/ açıkgözler

Belirtme Ön Adları

Sevimli Akıllı Hızlı
Niteleme ön adı
"nasıl" sorusuna
yanıt verir.
Nasıl köpek?
Sevimli köpek.

Bu O Öteki
İşaret ön adı
"hangi"
sorusuna yanıt
verir.
Hangi köpek?

Bir Birinci Birer
"Kaç, kaçınıcı, kaçar"
sorularına soru ön
adı yanıt verir.
kaç köpek?
Bir köpek.

Tüm Birkaç Kimi
"Hangi"
sorusuna yanıt
verir.
Hangi köpek?
Birkaç köpek.

Hangi Kaç Kaçınıcı Nasıl
Soru ön adlarına herhangi
bir ön ad yanıt verir.
Nasıl köpek?
Güzel köpek.

ÖN AD (SIFAT) TAMLAMASI

Ön Ad (sıfat) tamlamasında birinci sözcük (tamlayan) ön addır (sıfattır) ,ikinci sözcük (tamlanan) addır.

Ön adın (sıfatın) olduğu her yerde ön ad (sıfat) tamlaması vardır.

Örnek: "Pembe Ülke'nin Mavi köyünde sevimli insanlar yaşamış." bu tümcedeki ön ad tamlamalarını bulalım:

Pembe **ülke**: ön ad tamlaması **mavi** **köy**: ön ad tamlaması **sevimli** **insanlar**: ön ad tamlaması
Ön ad ad ön ad ad ön ad ad

SORU 1) Aşağıdaki kutucuklarda yer alan sözcüklerin de yardımıyla ön ad tamlamaları kurunuz. Kurduğunuz ön ad tamlamalarını tümce içinde kullanınız.

ÖRNEK: kara göz

Kara gözlerinde şimşekler çakıyordu.

ÖN ADLARI (SIFATLARI) TÜMCE İÇİNDE KULLANIYORUZ.

ÖN ADLAR (SIFATLAR)

tatlı, umutsuz, bir, her zaman, yürekli, uçsuz
bucaksız, ıslı ıslı, aydınlık, acı, bir, bin bir, çilli, sarı,
çiçekli, mor, mis, ilk, cıvıldaayan, rüzgarlı, yağmurlu,
sevdalı, bütün, zifiri, soğuk, kıpkızıl, küçücük, yırtık,
uçsuz bucaksız, masmavi, dertsiz tasasız, mutlu,
uçan, derin, savaşız, beyaz

ADLAR (İSİMLER)

heyecan, hayal, yürek, deniz, gökyüzü, gün,
yarınlar, çığlık, güzellik, bebek, etek, menekşeler, koku,
sabah, saat, kuşlar, sokak, yürekler, duygu, karanlık,
bulut, mahalle, gelecek, okyanus, insan köy, kış, balon,
çocuk, park, kedicik, penguen, bekleyiş, koşu, uyku,
oyun, salıncak, kaydırak, sayfa

SORU2) Aşağıdaki tümcelerde yer alan ön ad tamlamalarını bulup yandaki kutucuğa yazınız.

Kıpkızıl bir güneş gülümsüyordu yine tüm dünyaya.

Çocuklar şen şakrak sesleriyle eşlik eder kuşların türküsüne.

Umutsuz yüreklerle yer yoktu benim dünyamda.

Tatlı bir heyecan sarmıştı tüm bedenini.

Savaşsız bir dünya özlemiyle yaşadı ömrünün son demine dek.

Üstünde yamalı bir elbise, ayakta eski bir pabuç vardı.

SORU 3) Aşağıdaki şiirde 6 tane ön ad var. Bunları bulup türleriyle birlikte kutucuğa yazınız.

Ala bulut

Denizin üstünde ala bulut
yüzünde gümüş gemi
içinde sarı balık
dibinde mavi yosun
kıyıda bir çıplak adam
durmuş düşünür.

Bulut mu olsam,
gemi mi yoksa,
balık mı olsam,
yosun mu yoksa?..
Ne o, ne o, ne o.
Deniz olunmalı, oğlum,
bulutuyla, gemisiyle,
balığıyla, yosunuyla.

Nazım Hikmet RAN

Soru 4) Aşağıdaki tümcelerin hangisinde bir sözcük hem belirtme hem de niteleme ön adı almıştır?

- Acı bir çığlıkla tüm sokak inledi.
- Sakin, sevecen tavırları bizi rahatlatmıştı.
- Yeşil, hüzünlü, derin gözleri vardı.
- Hem eğlenceli hem zeki çocukları severdi.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5
- 6

Soru 5) Aşağıdaki tümcelerin hangisinde soru anlamı ön adla sağlanmıştır?

- Ödevini yapmayı nasıl unutursun?
- Tüyap'tan hangi kitapları aldınız?
- Benimle kimler geliyor?
- Bu saatte nereye gidiyorsun?

7 Aralık 2019

Hazırlayan: ÜMMÜHAN DURMUŞ
Türkçe öğretmeni